

**ČESKÉ CENTRUM
FUNDRAISINGU**

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta, duben 2005

<i>Fundraising</i>	2
<i>Sponzorování</i>	2
ZÁKONNÁ ÚPRAVA DARU	2
<i>Příklad darovací smlouvy s komentářem</i>	4
POSKYTOVÁNÍ GRANTU.....	8
<i>Příklad grantové smlouvy s komentářem</i>	8
VÝPŮJČKA	10
<i>Příklad smlouvy o výpůjčce s komentářem</i>	11
ZÁKLADNÍ INFORMACE O DANÍCH	13
<i>Daň z příjmů /zákon č. 586/1992/</i>	13
<i>Daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti</i>	15
DĚDĚNÍ	17
<i>Dědění ze zákona</i>	17
<i>Dědění ze závěti</i>	17
<i>Zřízení nadace závětí</i>	18

Fundraising

Současně s rozvojem tzv. třetího sektoru , tedy neziskových právnických osob, se čeština obohatila o název činnosti zvané fundraising . Termín je těžko přeložitelný. Jde o soubor nejrůznějších činností, směřujících k zajišťování zdrojů, k získávání darů nebo jiných výhod. Při zdokonalování fundraisingových dovedností se akcentují rétorické, psychologické a další odborné disciplíny a dovednosti. Někdy se však podceňuje právní stránka přes to, že vlastně jde o jednání jehož cílem je uzavření smlouvy. Nejčastěji *jde o uzavření smluv darovacích, grantových, sponzorských nebo o výpůjčce. Následující kapitoly se proto budou těmito smlouvami v přiměřené míře zabývat.*

Sponzorování

Dalším novým výrazem v této oblasti je sponzor - sponzorování - sponzorink. V obecném povědomí se výraz sponzor často ztotožňuje s pojmem dárcce, podporovatel, mecenáš apod. Forma podpory bývá různá, může například jít o dar nebo o výpůjčku, bezplatné poskytování různých služeb apod. Po právní stránce jde o různé varianty daru, pokud ovšem je dodržena podmínka, *že se tak děje bezplatně nebo bez požadování protislužeb nebo jiných výhod.*

Kdybychom měli být terminologicky důslední, nazývaly by se sponzorováním jen činnosti, jejichž předmětem není dar, ale které spočívají ve vzájemné spolupráci při reklamě, marketingu nebo jiných komerčně zaměřených aktivitách. Právní stránka takových smluvních vztahů v tomto materiálu řešena nebude, protože daňové předpisy umožňují zvýhodnění pouze *dárcům za poskytnutí darů* bez ohledu na to, jaký název smluvní strany pro svoji spolupráci zvolí.

Zákonná úprava daru

Občanský zákoník upravuje darovací smlouvu takto :

§ 628 odstavec 1.

Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému a ten dar nebo slib přijímá.

Pro dar je charakteristická bezplatnost. Není proto správné, jak se někdy ve smlouvách stává, vázat dar na různé protislužby prováděné obdarovaným, například na provádění reklamy apod.

§ 628 odstavec 2.

Darovací smlouva musí být písemná, je-li předmětem daru nemovitost a u movité věci, nedojde-li k odevzdání a převzetí věci při darování.

Jde o kogentní ustanovení zákona. Jeho nedodržení by mělo za následek absolutní neplatnost smlouvy. V případě daru nemovitosti nastává její účinnost teprve dnem vkladu do katastru nemovitostí.

§ 628 odstavec 3.

Neplatná je darovací smlouva, podle níž má být plněno až po dárcově smrti.

Darovat věc nebo slíbit dar lze jen mezi živými. Tím se respektuje právo občana na svobodné rozhodnutí o dědictví v závěti. Dárce ovšem může podle dědického práva odkázat cokoliv formou závěti.

§ 629

Dárce je povinen při nabídce daru upozornit na vady, o nichž ví. Má-li věc vady, na které dárce neupozornil, je obdarovaný oprávněn věc vrátit.

Odpovědnost za vady je u darovací smlouvy stanovena jinak než v obecné úpravě s ohledem na bezplatnost převodu vlastnictví. Z toho důvodu je odpovědnost omezena jen na vady, na které dárce neupozornil. Musí ovšem jít o vady, které existovaly v době převodu vlastnictví. Právo vrátit dar se promlčuje v tříleté promlčecí době, která začíná běžet, od chvíle kdy obdarovaný mohl při normální pozornosti vady zjistit.

Vznikla-li obdarovanému škoda v důsledku toho, že dárce nesplnil svou informační povinnost, vzniká mu nárok na její náhradu.

§ 630

Dárce se může domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy.

Toto zákonné ustanovení je nezvyklé v případě darovacích smluv uzavřených ve prospěch neziskových právnických osob nebo neziskovými právnickými osobami ve prospěch jiných osob. V praxi je lépe přímo do smlouvy vložit a upřesnit rozvazovací podmínky pro případ, že by obdarovaná osoba porušovala dobré mravy nebo ve smlouvě uvést jinou podmínku, jejíž nedodržení nebo porušení by odůvodnilo vrácení daru. Oprávnění dárce se promlčuje po třech letech ode dne, kdy došlo k závadnému jednání, popřípadě k jeho dokončení se strany obdarovaného.

Příklad darovací smlouvy s komentářem

D A R O V A C Í S M L O U V A

uzavřená podle § 628 a násl. občanského zákoníku

(případně S P O N Z O R S K Á S M L O U V A

uzavřená podle § 628 a násl. občanského zákoníku)

Smluvní strany si někdy z nejrůznějších důvodů přejí užít výraz „sponzorská smlouva“. Požadavku lze vyhovět. V každém případě by měl být patrný právní režim smlouvy z citace příslušných zákonných ustanovení (tzn. „uzavřená podle § 628 a násl. občanského zákoníku“) a předmětem smlouvy musí být vždy „dar“ a nikoliv „sponzorování“ jinou formou.

Čl. I. - Smluvní strany

1/

název / jméno / .....

sídlo / bydliště / .....

IČO .....

bankovní spojení .....

číslo účtu .....

zastoupený .....

dále jen dárce / sponzor, či firemní zkratka apod. /

2/

název / jméno / .....

sídlo / bydliště / .....

IČO .....

bankovní spojení .....

číslo účtu .....

zastoupený .....

dále jen obdarovaný / nebo firemní zkratka apod. /

Jedním z předpokladů platnosti smlouvy je uvedení přesného názvu, sídla a dalších identifikačních údajů smluvních partnerů. Tyto údaje musí doslovně korespondovat s názvem uvedeným v příslušném rejstříku nebo v registrovaných stanovách občanských sdružení.

Důležité je také přesné určení zástupce a jeho oprávnění k zastupování. V podstatě jsou dvě možnosti. Především může zástupce být tzv. „statutár“, tedy osoba jejíž

*Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků
a jiných výhod neziskovými organizacemi*

JUDr. Karel Pešta © České centrum fundraisingu, Praha, 2005, Stránka 4

právo vyplývá ze statutu nebo jiných zakládacích listin. Dále může zastoupení vzniknout na základě dohody o plné moci. V této dohodě musí být, kromě identifikačních údajů, uvedeno i v jakém rozsahu a k jakým úkonům byla plná moc udělena. Pokud smluvní stranu zastupuje zmocněnec, lze doporučit, aby jeho plná moc byla přiložena ke smlouvě. Plnohodnotným zástupcem obchodních společností může být i prokurista.

Čl.II. - Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je: /nejčastější varianty/

Poskytnutí finanční částky ve výši ..... Kč, která bude převedena na účet obdarovaného do ..... dnů od podpisu smlouvy.

nebo

Slib poskytnutí finanční částky ve výši ..... Kč.

Částka bude převedena na účet obdarovaného dne .....

nebo

Poskytnutí finanční částky ve výši ..... Kč, která bude předána ....

nebo

Poskytnutí těchto věcí :

1/ ..... v hodnotě Kč .....

2/ ..... v hodnotě Kč .....

hodnota celkem ..... Kč.

nebo

Dar nemovitosti , jíž je dárce výlučným vlastníkem, zapsané na listu vlastnictví č. .... pro katastrální území ..... u katastrálního úřadu v ..... dne ..... Bližší popis nemovitosti je uveden ve znaleckém posudku ze dne ....., který je přiložen ke smlouvě jako příloha č. .... Nemovitost má hodnotu ..... Kč a je darována se všemi součástmi a příslušenstvím uvedenými v příloze č.....

nebo

Poskytnutí daru ve formě bezplatného zpracování účetní závěrky, při čemž cena služby činí podle platných předpisů ..... Kč.

nebo

Úhrada nájemného, které je obdarovaný povinen platit na základě nájemní smlouvy o pronájmu nebytových prostor ze dne .....

Pokud je předmětem daru *finanční částka*, měl by ve smlouvě být uveden vždy způsob a datum převodu. V případě, že předmětem daru jsou movité věci, měl by ve smlouvě být vyřešen i způsob předání a převzetí. Tato otázka může být důležitá například při poškození nebo ztrátě věcí při přepravě a při následném řešení, kdy přešlo právo vlastnické na obdarovaného.

V případě tzv. *jiného majetkového prospěchu* /např. odborné služby / může jít o jakýkoliv majetkový prospěch, který však musí být ocenitelný v penězích. V případě odborných služeb /např. daňového poradenství /, pokud na jejich poskytnutí neexistuje speciální smlouva, by v darovací smlouvě měla být vyřešena odpovědnost dárce za kvalitu poskytnutých služeb.

Čl. III. - Účel smlouvy

Dar podle čl. II. této smlouvy je určen:/ některé varianty/

K zajištění cílů obdarovaného, vyplývajících z čl. .... jeho zakládací listiny.

nebo

K financování rehabilitačního pobytu tělesně postižených dětí v .....

nebo

K výrobě loutek a jiných hraček dětmi v mateřské školce v .....

nebo

Pro nákup sportovních potřeb sloužících k provozování zimních sportů.

Občanský zákoník nepožaduje, aby u darovací smlouvy byl uveden *účel smlouvy*. Uvedení účelu zcela záleží na vůli stran. Přesto lze z řady důvodů doporučit, aby účel daru byl specifikován přímo v darovací smlouvě.

Z hlediska dárce jde o záruku, že jím poskytnutý dar bude skutečně využit za účelem, za kterým ho poskytl, umožňuje dárci řádnou kontrolu a vytváří předpoklad i pro odstoupení od smlouvy. Upřesnění účelu je užitečné i s ohledem na daňové předpisy. Navíc se tím výrazně zvyšuje důvěryhodnost obdarovaného v očích dárce.

Specifikace účelu může být důležitá i při darech movitých věcí v souvislosti s povinnostmi dárce upozornit na vady. Málem před soudem skončil případ, kdy výrobce textilií daroval několika mateřským školkám své výrobky. Děti z látek šily loutky a jiné hračky. Po delším styku s textiliemi onemocněly kožní chorobou. Hygienik a lékaři zjistili, že textilie byly zdravotně závadné při styku s citlivější pokožkou a upozornili, že dárce měl mateřské školky na to upozornit. Dárce se hájil, nutno podotknout, že účinně tím, že měl za to, že textilie budou užity k dekoracím účelům, a že by je nikdy nedaroval, kdyby věděl k jakému účelu má být dar použit.

Čl. IV. - Ostatní ujednání

V této smluvní kapitole by měly být upřesněny nebo uvedeny další okolnosti, na nichž stranám záleží. Zejména se může jednat například o následující:

** Prohlášení dárce, že si není vědom vad darovaných věcí a v případě existence vad, jejich popis.

** Prohlášení obdarovaného, že byl seznámen se stavem daru.

** Prohlášení obdarovaného, že mu spolu s darem byly předány příslušné doklady nebo uživatelské návody .

** Způsob a doba předání daru, zejména je-li předmětem smlouvy slib daru nebo je-li dar předáván postupně anebo je-li předání daru vázáno na nějakou, v době uzavření smlouvy časově nejistou událost.

** Zákaz zcizení daru nebo možnost jeho zcizení s uvedením podmínek takového postupu. Například, že předmět daru může dárce zcizit jen po předchozím souhlasu dárce.

** Právo dárce kontrolovat způsob užití daru, zejména to, zda odpovídá účelu smlouvy.

** Povinnost obdarovaného umožnit dárce kontrolovat a zapůjčit mu příslušné účetní a jiné doklady.

** Možnost odstoupení dárce od smlouvy v případě, že by obdarovaný užil dar v rozporu s účelem smlouvy nebo odmítal dárce možnost kontroly.

** Prohlášení obdarovaného zda a jakým způsobem zveřejní projev vděčnosti. Může jít jen o projev vděčnosti, nikoliv o protislužbu například v podobě reklamy. Za reklamu se již považuje, když vedle názvu firmy dárce se uvede i předmět jeho podnikatelské činnosti. Dále může být dohodnut i způsob jakým dárce zveřejní to, že sponzoruje obdarovaného.

** Prohlášení dárce zda a jakým způsobem bude publikovat své sponzorování obdarovaného.

** Počet vyhotovení smlouvy, prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly a porozuměly jí.

** Seznam příloh smlouvy.

atp.

Poskytování grantu

Výraz grant naše zákony neznají. V praxi jde o ustálený název pro častý a vhodný způsob, jak podporovat obecně prospěšné záměry a projekty. Řada neziskových právnických osob právě prostřednictvím grantů poskytovaných státními i nestátními institucemi a organizacemi získává finanční prostředky na programy, které uskutečňují. Stejně tak řada neziskových organizací naopak granty poskytuje při uskutečňování svých programů.

Vhodnou formou smluvního vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem grantu je grantová smlouva uzavřená podle § 51 občanského zákoníku. Toto ustanovení zákona umožňuje uzavírat i smlouvy, jejichž typy nejsou v zákonu obsaženy, tzv. smlouvy nepojmenované. V případě grantové smlouvy jde o smlouvu, která vykazuje řadu příbuzných znaků se smlouvou darovací a např. smlouvou o dílo.

Příklad grantové smlouvy s komentářem

GRANTOVÁ SMLOUVA

uzavřená podle § 51 občanského zákoníku

Čl. I - Smluvní strany

Obdobně jako je uvedeno u smlouvy darovací.

Strany se označují jako poskytovatel a příjemce.

Čl. II. - Předmět a účel smlouvy

Předmětem smlouvy je poskytnutí ..... Kč poskytovatelem k uskutečnění programu příjemce spočívajícím v ..... . Program je přiložen ke smlouvě jako příloha č. .... .

Účelem smlouvy je úhrada nákladů / např. personálních nebo materiálních / při uskutečňování tohoto programu. Specifikace nákladů co do druhu, výše, termínů a způsobů úhrady je obsažena v příloze č. .... .

Čl. III. - Finanční vztahy

V tomto článku by měly být dohodnuty způsoby předání finančních prostředků. Zejména se může jednat o tyto možnosti:

- ** Převedení na účet příjemce a povinnost příjemce evidovat finanční prostředky pod samostatným variabilním symbolem.
- ** Finanční prostředky, poskytovat formou úhrady faktur předložených příjemcem.
- ** Finanční prostředky poskytovat po jejich vyúčtování příjemcem.

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta © České centrum fundraisingu, Praha, 2005, Stránka 8

Dále lze dohodnout:

- ** Způsob jak bude nakládáno s nevyčerpanými prostředky.
- ** Termín a obsah závěrečného vyúčtování.
- ** Sankce při nedodržení jednotlivých ustanovení smlouvy a stanovení úroků z prodlení.

Čl.IV. - Odstoupení od smlouvy

1/ Poskytovatel může od smlouvy odstoupit, jestliže příjemce bez jeho písemného předchozího souhlasu použije poskytnuté prostředky v rozporu s čl. II. smlouvy.

2/ Příjemce může od smlouvy odstoupit, dojde-li na jeho straně k takové změně podmínek, že by nebylo spravedlivé požadovat další plnění smlouvy.

3/ Při odstoupení od smlouvy ze strany poskytovatele vrátí příjemce ve lhůtě písemně dohodnuté smluvními stranami veškeré poskytnuté finanční a jiné prostředky. Při odstoupení ze strany příjemce vrátí příjemce poskytovateli nevyčerpané finanční prostředky a poskytnuté vybavení.

Čl. V. - Ostatní ujednání

V této smluvní kapitole by měly být upřesněny další vztahy stran. Může se jednat o následující oblasti :

- ** Určení styčných pracovníků / kontaktních osob / smluvních stran.
- ** Právo kontroly poskytovatele a okruh dokladů, které je povinen příjemce předložit.
- ** Postup při nedodržení časových nebo věcných bodů programu a důsledky tohoto nedodržení.
- ** Počet vyhotovení smlouvy a jejich rozdělení.
- ** Prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly, porozuměly jejímu obsahu a souhlasí s ní.
- ** Stanovení data nebo jiných podmínek nabytí účinnosti smlouvy.
- ** Seznam příloh.

V ..... dne .....

poskytovatel:

příjemce:

Výpůjčka

V běžné mluvě často dochází k tomu, že se nerozlišuje mezi půjčkou a výpůjčkou. Podle občanského zákoníku však jde o zcela odlišné právní pojmy.

Smlouvou o půjčce podle § 657 občanského zákoníku přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze. Věřitel může požadovat úroky, případně vrácení většího množství věcí nebo věcí lepší kvality.

Smlouvou o výpůjčce vznikne vypůjčitelovi nárok *bezplatně užívat vypůjčenou věc*. Jde vlastně o dar užívacího práva. Bezplatné půjčování nejrůznějších, někdy i velmi cenných věcí, bývá jednou z častých forem podpory neziskových organizací.

Zákonná úprava

Smlouvu o výpůjčce upravuje občanský zákoník následujícím způsobem:

§ 659

Smlouvou o výpůjčce vznikne vypůjčitelovi právo věc po dohodnutou dobu bezplatně užívat.

Toto ustanovení upravuje *bezplatné* půjčení individuálně určených věcí. Půjčování věcí za plat, například automobilů, různých přístrojů a nástrojů, knih apod. se nepovažuje za výpůjčku. Jde o zvláštní druh nájemní smlouvy - podnikatelský nájem věcí - podle § 721 až 723 občanského zákoníku. Pokud by věci nebylo možno individuálně určit, ale pouze druhově např. cement, cihly apod., šlo by o smlouvu o půjčce.

§ 660

Půjčitel je povinen předat vypůjčitelovi věc ve stavu způsobilém k řádnému užívání. Ustanovení § 617 občanského zákoníku platí přiměřeně i pro užívání věci.

Půjčitel má ze zákona dvě povinnosti: za prvé věc předat ve stavu způsobilém k užívání a za druhé informační povinnost jako při prodeji věcí v obchodě podle § 617 obč. zák., podle něhož je půjčitel povinen v případech, kdy je při užívání třeba zachovávat zvláštní pravidla, zejména řídit-li se užívání návodem nebo technickou normou, s tím řádně seznámit vypůjčitele.

§ 661

Vypůjčitel je povinen užívat věc řádně a v souladu s účelem, který byl ve smlouvě dohodnut nebo ke kterému obvykle slouží, je povinen chránit ji před poškozením, ztrátou nebo zničením. Není-li dohodnuto jinak, nesmí vypůjčitel přenechat věc k užívání jinému.

Termín „řádné užívání“ zákon blíže nevysvětluje, dodržení tohoto požadavku se posuzuje podle konkrétní situace, stejně jako případná povinnost náhrady škody. Proto by pojem „řádné užívání“ měl být dále upřesněn ve smlouvě, například uvedením účelu poskytnutí výpůjčky.

§ 662

Vypůjčitel je povinen věc vrátit, jakmile ji nepotřebuje, nejpozději však do konce stanovené doby zapůjčení. Půjčitel může požadovat vrácení věci před skončením stanovené doby zapůjčení, jestliže vypůjčitel neužívá věc řádně nebo jestliže ji užívá v rozporu s účelem, kterému slouží.

Z uvedeného vyplývá i to, že půjčitel je povinen vypůjčenou věc převzít i před dohodnutou dobou vrácení. Řešení otázky, zda vypůjčitel věc již nepotřebuje, je výlučně jeho subjektivní záležitostí a lze ji upřesnit ve smlouvě.

Příklad smlouvy o výpůjčce s komentářem

S M L O U V A O V Ý P Ů J Č C E

uzavřená podle § 659 a násl. občanského zákoníku

Čl.I. - Smluvní strany

Stejně jako u vzoru darovací smlouvy

Strany se zde nazývají půjčitel a vypůjčitel.

Čl.II. - Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je zapůjčení těchto věcí :

1/ .....

2/ .....

nebo

Předmětem smlouvy je zapůjčení věcí, jejichž úplný seznam je v příloze této smlouvy.

V tomto článku je též vhodné upravit dobu a způsob předání a převzetí zapůjčených věcí, případně i jejich příslušenství. Věci by měly být co nejpřesněji popsány nebo jinak individualizovány, například uvedením výrobního čísla.

Čl. III. - Účel smlouvy

Věci zapůjčené podle čl. II. této smlouvy bude vypůjčitel užívat k .....

Občanský zákoník nepožaduje, aby u smlouvy o výpůjčce byl stanoven její účel. Ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v komentáři ke vzoru smlouvy darovací, lze doporučit, aby účel byl ve smlouvě zakotven. K těmto důvodům třeba dodat, že stanovení účelu může napomoci při specifikaci v zákonu uvedeném pojmu „řádné

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta © České centrum fundraisingu, Praha, 2005, Stránka 11

užívání“. Důležitost uvedení účelu vyplývá i ze shora citovaných ustanovení § 661 a 662 občanského zákoníku.

Čl. IV - Ostatní ujednání

V této části smlouvy, by měly být upřesněny další podmínky, na nichž stranám záleží. Zejména může jít například o následující:

** Dohoda stran o době trvání výpůjčky. Bylo-li zapůjčeno více věcí, může být dohodnuta i doba jejich postupného vracení. Pokud k dohodě o době užívání nedojde, platí obecné ustanovení občanského zákoníku o tom, že vypůjčitel je povinen předmět smlouvy vrátit prvního dne poté, kdy byl o plnění požádán / § 563 /.

** Prohlášení stran o tom, že se seznámily se stavem věci a bližší specifikace případně závad, stupeň opotřebení apod.

** Prohlášení vypůjčitele o tom, že byl seznámen s pravidly pro řádné užívání věci případně prohlášení půjčitele, že byly předány uživatelské návody, příručky nebo jiné dokumenty.

** Dohoda o tom, která ze stran ponese náklady na opravu a údržbu, případně dohoda o tom, která ze stran věc pojistí proti poškození a zničení.

** Právo půjčitele kontrolovat způsob užívání vypůjčené věci a povinnost vypůjčitele takovou kontrolu umožnit.

** Počet vyhotovení smlouvy, přílohy smlouvy a prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly, porozuměly jí, a že s ní souhlasí.

V ..... dne .....

půjčitel :

vypůjčitel:

Základní informace o daních

Tato kapitola se věnuje dani z příjmů a dani darovací s důrazem na problematiku neziskových právnických osob. Vzhledem k rozsah a komplikovanost daňových předpisů bude výklad zjednodušeně zaměřen jen na nejdůležitější otázky. Vychází z předpisů platných do konce roku 2004.

Daň z příjmů /zákon č. 586/1992/

Co je základem daně

/§ 23 a násl./

Základem daně se rozumí rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje, a to při respektování jejich věcné i časové souvislosti v daném zdaňovacím období.

Co je předmětem daně

/ § 18 odst. 4, 8 /

Předmětem daně jsou příjmy nebo výnosy z veškeré činnosti a nakládání s veškerým majetkem. Předmětem daně u neziskových právnických osob jsou vždy příjmy z reklam, z členských příspěvků a z nájemného.

Co jsou neziskové právnické osoby

/ § 18 odst. 3 /

Neziskové právnické osoby definuje zákon jako poplatníky, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání a považuje za ně zejména:

- ** Zájmová sdružení právnických osob, pokud mají právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti.*
- ** Občanská sdružení, včetně odborových organizací,*
- ** Politické strany a politická hnutí.*
- ** Registrované církve a náboženské společnosti.*
- ** Školské právnické osoby podle zvláštního předpisu.*
- ** Nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti.*
- ** Veřejné vysoké školy.*
- ** Obce, organizační složky státu, vyšší územní samosprávné celky a příspěvkové organizace.*

Co není předmětem daně u neziskových právnických osob

/§ 20 odst.4 /

U těchto poplatníků, kromě jiného, *nejsou předmětem daně* příjmy plynoucí:

** Z činností vyplývající z jejich poslání, za podmínky, že náklady nebo výdaje vynaložené podle tohoto zákona v souvislosti s prováděním této činnosti *jsou vyšší*.

Co jsou činnosti, které jsou posláním těchto poplatníků, stanoví zvláštní předpisy nebo statuty, stanovy a zřizovací nebo zakladatelské listiny.

** Z dotací a z jiných forem státní podpory a podpory z rozpočtu obcí, jsou-li poskytnuty podle zvláštního předpisu.

** Z úroků z vkladů na běžném účtu.

Osvobození od daně

/ §19 odst 1 a,r. /

I když jde o předměty daně, jsou od daně osvobozeny zejména:

** Členské příspěvky podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin přijaté zájmovými sdruženími právnických osob, profesními komorami s nepovinným členstvím, občanskými sdruženími, včetně odborových organizací, politickými stranami a hnutími.

** Řada různých příjmů nadací uvedených v § 19 odst.1/r.

Snížení základu daně

/ § 20 odst. 7 /

Poplatníci, kteří nejsou zřízení nebo založení za účelem podnikání, tedy i neziskové právnické osoby, mohou základ daně *dále snížit až o 30 %*, maximálně však o 1000000 Kč. *Předpokladem snížení je*, že získané prostředky budou použity ke krytí nákladů nebo výdajů souvisejících s činnostmi, které nejsou předmětem daně a to ve třech po sobě následujících daňových obdobích.

V případě, že by 30% snížení činilo méně než 300000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300000 Kč, maximálně však do výše základu daně.

Daňové zvýhodnění dárců

§ 15 odst. 8, § 20 odst. 8

Zákon o dani z příjmů umožňuje *právníkům i fyzickým osobám odečíst od základu daně hodnotu darů* poskytnutých obcím, krajům a právnickým osobám se sídlem na území ČR za předpokladu, že dary ve výši alespoň 2000 Kč právnickými osobami a 1000 Kč fyzickými osobami byly poskytnuty:

** Na financování vědy, vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství, na policii, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví, na účely sociální, zdravotnické, ekologické, humanitární, charitativní.

** Pro registrované církve a náboženské společnosti, tělovýchovné a sportovní účely.

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta © České centrum fundraisingu, Praha, 2005, Stránka 14

** Politickým stranám a hnutím.

** Fyzickým osobám s bydlištěm na území ČR provozujícím školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat na financování těchto zařízení.

** Fyzickým osobám, které jsou poživateli částečného nebo plného invalidního důchodu na rehabilitační a protetické pomůcky, které nejsou hrazeny zdravotními pojišťovnami a na majetek usnadňující těmto osobám vzdělání a zařazení do zaměstnání.

** U darů na financování odstraňování následků živelní pohromy, ke které došlo na území České republiky.

V úhrnu lze takto odečíst ze základu daně právnickým osobám nejvýše 5 % a fyzickým osobám 10 %.

Uvedený odpočet *nemohou uplatnit neziskové právnické osoby.*

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí

zák. č. 357/1992 Sb.

Uvedený zákon souhrnně řeší daň dědickou, darovací a daň z převodu nemovitostí. S ohledem na zájmy neziskových organizací bude pozornost věnována pouze dani darovací a dědické.

Osoba poplatníka:

** Poplatníkem daně dědické je dědic, je lhostejné, zda jde o dědice ze zákona nebo ze závěti nebo z jiného právního důvodu.

** Poplatníkem daně darovací je nabyvatel daru. Při darování do ciziny je poplatníkem vždy dárce. Nejde-li o darování z ciziny nebo do ciziny, je dárce ručitelem.

Předmět daně dědické jsou:

** Věci nemovité, byty a nebytové prostory.

** Věci movité, cenné papíry, peněžní prostředky v české a cizí měně, pohledávky, majetková práva a jiné majetkové hodnoty.

Předmětem daně darovací je:

** Bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele, majetkem se rozumí věci movité, nemovité a jiný majetkový prospěch.

Osvobození od daně

Od daně dědické a daně darovací jsou, kromě jiného *osvobozena bezúplatná nabytí majetku*:

** Určená na financování zařízení a humanitárních akcí, kultury, školství, vědy, výzkumu, vývoje a vzdělání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, tělovýchovy, sportu, výchovy a ochrany mládeže a požární ochrany, *pokud je majetek nabyt právníckými osobami, které byly zřízeny k zabezpečování těchto činností a které mají sídlo na území ČR.*

** Státem registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi.

** Obecně prospěšnými společnostmi, politickými stranami a politickými hnutími, určená na jejich činnost.

** Nadacemi nebo nadačními fondy, jakož i majetku poskytnutého nadacemi nebo nadačními fondy v souladu s účelem a podmínkami stanovenými v nadační listině nebo statutu.

Pro praxi je třeba upozornit na rozdíly ve vztahu k osvobození od daně z příjmu. Zatím co u této daně je osvobození vázáno na to, že jde o neziskovou právnickou osobu, osvobození od *dědické a darovací daně* je vázáno na *konkrétní účel* daru vyjmenovaný v zákoně a samozřejmě i na to, že dar byl k tomuto účelu užit.

V této souvislosti je na místě znovu upozornit na důležitost uvedení účelu daru již v darovací smlouvě.

Dědění

Občanský zákoník, zák. č. 40/1964 Sb., § 460 - 487

V dřívějších dobách byla obvyklá podpora neziskových právnických osob i formou dědění vyplývajícího ze závěti. V posledních letech se tato forma podpory začíná znovu i u nás vyskytovat stále častěji.

Základní informace o zákonné úpravě dědění:

Právo dědit vzniká ze zákona, ze závěti nebo může současně vzniknout z obou těchto důvodů.

Na dědice nepřechází jen aktiva, ale i zůstavitelovy dluhy, dědic může dědictví odmítnout

Dědění ze zákona

Při dědění ze zákona se postupuje takto:

- V první skupině dědí stejným dílem manžel a děti zůstavitele.
- Ve druhé skupině, za předpokladu, že nedědí zůstavitelovi potomci, dědí manžel, zůstavitelovi rodiče a dále ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele. Dědici této skupiny dědí stejným dílem, manžel však vždy jednu polovinu dědictví.
- Ve třetí skupině, nedědí-li manžel ani žádný z rodičů, dědí stejným dílem zůstavitelovi sourozenci a další osoby uvedené ve druhé skupině.
- Ve čtvrté skupině dědí stejným dílem prarodiče zůstavitele a nedědí-li žádný z nich, dědí stejným dílem jejich děti.
- Dědictví, které nenabude žádný dědic připadne státu.

Dědění ze závěti

Zákonná úprava dědění ze závěti vypadá v základních rysech následovně:

** Zůstavitel musí napsat a podepsat závěť vlastní rukou.

** Pokud zůstavitel nenapsal závěť vlastní rukou, musí ji vlastnoručně podepsat před dvěma svědky současně přítomnými. Svědky nemusí seznamovat s obsahem závěti, ale musí jim výslovně sdělit, že jimi podepisovaná listina je závěť.

** Zůstavitel, který nemůže číst nebo psát, projeví svoji poslední vůli před třemi současně přítomnými svědky v listině, která musí být přečtena a přítomnými svědky podepsána. Při tom musí před nimi potvrdit, že listina obsahuje jeho poslední vůli.

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta © České centrum fundraisingu, Praha, 2005, Stránka 17

Pisatelem i předčítatelem může být i svědek, pisatel nesmí být současně předčítatelem. V listině musí být uvedeno, že zůstavitel nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo nahlas přečetl a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že listina obsahuje jeho pravou vůli. Listinu musí podepsat všichni svědci.

** Osoby nevidomé mohou projevit svoji poslední vůli před třemi současně přítomnými svědky v listině, která musí být přečtena.

** Osoby neslyšící, které nemohou číst nebo psát, pokud neprojeví poslední vůli formou notářského zápisu, mohou učinit poslední vůli před třemi současně přítomnými svědky, ovládajícími znakovou řeč, a to v listině, která musí být tlumočena do znakové řeči. Dále musí být v této listině uvedeno, že zůstavitel nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo listinu nahlas přečetl a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že listina obsahuje jeho pravou vůli. Obsah listiny musí být po jejím sepsání přetlumočen do znakové řeči a podepsán všemi svědky.

** Svědky mohou být pouze osoby, které jsou způsobilé k právním úkonům. Svědky nemohou být osoby nevidomé, neslyšící, němé, ty které neznají jazyk, ve kterém je učiněna poslední vůle, a osoby, které mají podle závěti dědit.

** Závětí povolaný, ani zákonný dědic a osoby jim blízké nemohou při pořizování závěti působit jako úřední osoby, svědci, pisatelé, tlumočníci nebo předčítatelé.

** Pokud zůstavitel nezvolí uvedené formy pořízení závěti, může projevit svoji poslední vůli také formou notářského zápisu. Pouze formou notářského zápisu může projevit poslední vůli zůstavitel mladší 18 let, pokud dovršil 15 let svého věku.

Pokud jde o výši dědictví ze závěti, zákon *nechrání všechny shora uvedené obvyklé dědice*, ale pouze potomky zůstavitele tak, že:

** Nezletilí potomci musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona.

** Zletilí potomci musí dostat aspoň polovinu jejich zákonného podílu.

Zřízení nadace závětí

Závětí může zůstavitel zřídit i *nadaci nebo nadační fond*. Postup vedle občanského zákoníku upravuje i zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech /§ 3 odst.1,3 /.

Především je stanoveno, že nadační listina *musí být pořízena formou notářského zápisu* a musí obsahovat:

** Určení názvu nadace nebo nadačního fondu.

** Vymezení účelu, pro který se nadace nebo nadační fond zřizuje.

** Výši nebo hodnotu majetkového vkladu. Je-li vklad nepeněžitý, musí být předmět vkladu oceněn znalcem, cenné papíry musí být buď oceněny znalcem nebo osobou spravující cenné papíry podle zvláštního zákona.

** Stanovení pravidla pro omezení nákladů nadace nebo nadačního fondu.

** Podmínky pro poskytování nadačních příspěvků nebo okruh osob, kterým je lze poskytovat.

** Určení vykonavatele závěti, to jest osoby, která jmenuje první členy orgánů, popřípadě revizora nadace nebo nadačního fondu, pokud nejsou jmenováni zůstavitelem v závěti, a provede další úkony související se vznikem nadace nebo nadačního fondu.

Vykonavatel závěti může podat soudu návrh na zrušení nadace, jestliže:

** Nadační jmění nepřináší trvale žádný výnos a nadace nemá jiný majetek a nemůže tak plnit účel, pro který byla zřízena

** Došlo ke snížení nadačního jmění pod 500000 Kč a nadace v zákonem stanovené lhůtě nerozhodla o navýšení jmění z ostatního majetku, ani o sloučení s jinou nadací.

Závěť, která nesplňuje uvedené náležitosti je neplatná v té části, v níž obsahuje zřízení nadace nebo nadačního fondu.